

[Friluftsliv]

Sidespor til fjells

Fjellet behøver ikke være langt av sted.

Morten Møst og **Per Ståle Bugjerde** (foto), Høgfjellsvarden

Hvitt av drøm og sprukket av slit er det bakkede land som er mitt

Fra Ole Paus' «Fedrelandssang»

TYRIFJORDEN, OK. Det til høyre er Finnemarka. Krok-skogen og Osloomarka til venstre. Det i vest må være Vassfaret og Fønhus og sånt. I øst Hadeland og, tja... Hurdal?

Det er en av de dagene da det vanlige turkartet ikke holder og kikkerten gir flere spørsmål enn svar. Nei, et skikkelig østlandskart skulle vi hatt for å få satt navn på alt landet vi ser fra denne toppen her. Det er så merkelig mørkeblått, ligner mer på skvalpesjø enn innland.

Fjellet vårt heter Høgfjell. Ikke er det stort, ikke er det berømt, og med 1010 meter er det bare såvidt det bærer sitt navn med rette.

Men Høgfjell har andre kvaliteter. Det er Oslos nærmeste høyfjell, bare halvannen times kjøring unna. Det kan til og med bestiges uten at man er påtrengende fjellvant. Vi kommer oss opp til varden på et par timer – først på alminnelig skogsløype, så fiskebein opp blide hellinger i tregrensetraktene. Til slutt glir vi inn i det hvite, mennesketomme. Vindstilla viker for svak bris. Det er visst brattest fra sør. Vi er kommet opp fra nord og ser varden på en kilometers avstand. En gammel linje av Ole Paus smyer seg frem i minnet: Min litenhet blir stor her.

Kjede full av perler. Noen vil med lidenskap utrope Høgfjell til perlen blant Østlandets nærfjell – en fjellheim som ligger halvglemte i hurlumheien rundt Hafjell, Hemsedal og andre fasjonable navn.

Andre vil like sterkt si at perlen er Vikerfjell, som breier seg på horisonten litt lenger i nord og speiler seg i Sperillen. Eller det kan være Blefjell, den ville kjempen med alt fra fastgrodde campingvogner til snøhuleterreng.

Atter andre sverger til Skrim eller Vassfaret. Eller til lille Knutefjell i Kongsberg, eller digre Norefjell, som begge byr på fjellets ro der skiheisene slutter.

Uansett har man fra Oslo-regionen, Drammen og Vestfold-byene minst fire-fem gode alternativer for å få seg litt fjell uten å reise halve dagen. Kanskje noe å tenke på mellom bypåske og båtpuss eller for en fisketur til sommeren?

– Disse nærområdene er lite kommersialiserte og ikke så tilrettelagte. Det er lett å få gå for seg selv i en koselig blanding av fjellskog og fjell. Du slipper den tunge turismen med hoteller og store alpinanlegg som er så typisk oppover i Hallingdal, sier Tom Helgesen, forfatter av boken «Naturperler i Buskerud».

Akkurat nå er Helgesen svakest for det han kaller god, gammeldags turskiløping – på Blefjell. Til høsten må favoritten bli fargespillet i

Vassfaret. Sommerstid drømmer han seg helst til Norefjell. Det finnes nemlig en fred der også, hinsides firehjulstrekkene og fjellheisen. Man kan for eksempel gå over fjellet, via Høgevarde på 1459 meter. Eller til Toveseter, åpne den rosemalte døren fra 1700-tallet, og overnatte.

– På Toveseter har jeg våknet opp om morgenen og hatt villrein med nyfødte unger rett utenfor vinduet, forteller Helgesen.

Det er villrein på Blefjell også. Og storfugl er det alle steder her i beltet mellom storskog og småfjell.

En dag til fjells. I nærfjellene finnes ubetjente DNT-hytter og annen overnatting, men alle egner seg også til en god dagstur. Det er det vi har tatt. Nå sitter vi her med ryggen mot den digre Høgfjellsvarden og bakser med det tøffe spørsmålet: Hvorfor gjør vi ikke dette oftere?

Dessuten savner vi altså østlandskartet intenst. For med 360 graders rundskue er Høgfjell et sånt sted hvor lærere burde ta med seg klassen sin til geografitime.

– Men det gjør vi jo, sier Karl Aarøen, lærer fra Ådal. Uteskole holdes det her oppe rett som det er, med annerledes undervisning i det meste, inkludert geometri. Hadde det vært for et tiår eller to siden, kunne de konstruert vinkler i skaren på en dag som denne. Men nå er det helst uteskole før snøen kommer og etter at den har gått.

– Nå for tiden hender det jo at halvparten av barna i en klasse ikke har ski, sukker Aarøen.

Han er den eneste på vei mot varden i dag. Fjellet er folketomt. Likevel senker han stemmen litt når han forteller om en tur sist høst som resulterte i 42 kilo multer.

Mørke stunder. Vi ser over mot Jøranfisen, Vikerfjellets høyeste topp med 1127 meter. Den forteller en annen historie om multer. Brødrene Jøran og Tron kom ut for styggevær mens de var ute og plukket. Tron gikk etter hjelp, Jøran gjorde opp ild og den ble til glør – en varmfis, som de sier her. Men ingen av dem kom hjem i live.

For selv nærfjellene har sine mørke stunder, med uvær og skred. Nylig omkom to kvinner på Norefjell. Noen år tilbake gikk det galt med en guttunge på Skrim.

Og det renner på et minne fra skoledagene, om et snøhulegravkurs på Blefjell som ble så realistisk at det var intervju med en lettet gymmlærer i lokalavisen etterpå. En periode på natten hadde vi mistet oversikten over hvor alle hulene var. Været var så blindende at jeg plutselig lå under en skrent uten å ha merket at jeg falt.

Kanskje hadde vi utrolig flaks, kanskje var det ikke så farlig. Men Blefjell er lunefullt. Røver skikkelig gjør det også. Det virker enda større når vi står blant hytter og slitne campingvogner på 600 meter og skal til Bletoppen på 1342. Og ved passering Bleporten, en dramatisk kløft et par hundre meter under toppen, har Blefjell nesten overveldet oss.

Men pensjonistene Per Sæter og Sigbjørn Skei fra Kongsberg kommer motsatt vei med trøstens ord: Snart fremme!

HØYFJELL, NESTEN. Du ser dem knapt fra bilkøen til det tradisjonelle påskefjellet, men østlandsområdet er fullt av «nærfjell» med nok av plass på halve reisetiden. Her fra Høgfjell litt nord for Hønefoss.

De tar skiene av på det bratteste og skritter sidelengs ned den råtnende snøen. Ingen grunn til å ta sjanser når man er over 70, forsiktighet er nøkkelen til mange flere turer. I vinter har de logget mer enn 60 dager på ski – i kongsbergfolkets elegante løypenett i Knutefjell, og her på Ble. Finnes ikke maken, ifølge Sæter.

– Bletoppen har jeg bare vært på seks-syv ganger. Men i dag er det så fint at vi syntes ikke vi kunne snu når det bare er 30 minutter igjen til toppen. Man vet jo aldri når neste anledning kommer.

Skauleis til fjells. På 1930-tallet ble en helliten ideologi spunnet rundt fjell som disse. Ideologen var doktor L. Andersen-Aars, mangeårig styremedlem i Den Norske Turistforening.

Marka og fjellet kjempet om hans gunst. Sannsynligvis elsket han begge like høyt.

Resultatet ble slagordet «skauleis til fjells», den osloentrisk betegnelse «Oslo Stormark», og en strategi for å bygge koier fra Osloomarka gjennom storskogen til nærfjellene – Norefjell, Vikerfjell og Vassfaret.

Stormarka – ja, klinger ikke navnet med en undertone av Sigmund Groven? – er beltet utenfor Osloomarka, men ikke lenger fra Stortorget enn sånn omtrent ti mil. Innenfor en slik radius faller også de vakre Hurdalsskogene, litt av Totenasen og ikke minst snøsikre Lygna på Hadeland, hvor de preparerer så hardt at løypene ligger nesten til fellesferien. Men her er vi godt under 1000 meter og ikke på fjellet lenger.

For tiden har «skauleis»-ideen en kraftig renessanse. Det tydeligste uttrykket for dette kommer med Rondanestien, DNTs storsatsing i år. Den skal åpnes med mye fanfare 21. juni. Ideen er nettopp å gå «skauleis» – på en sammenhengende, merket sti fra Bjørvika i

BLE-FRELST. Ingenting slår Blefjell, insisterer Per Sæter og Sigbjørn Skei, på vei hjem fra Bletoppen på 1342 meter – hvor de bare har vært seks-syv ganger før i sine mer enn 70 år lange liv.

NÆRINGSVEI. Utmarka med tomter og hytter er blitt det viktigste for Paal Anders Strande på Vikerfjell.

Oslo til Hjerkind i Rondane og overnatte på foreningens hytter underveis.

Opptur. I Vikerfjell har Paal Anders Strande sin egen oppside. Han er en av en håndfull grunneiere som stadig får solgt en hyttetomt eller to. Det er omkring 750 hytter i området. Tre av fire tilhører folk fra Oslo og Bærum. Resten er drammensere og en sjelden ringering.

Mange er på festet tomt, men festeavgift gir

inntekter. Og hyttene skaper marked for håndverk og vaktmestertjenester. Det finnes en lokal fiskeadministrasjon, som kalker et 20-tall vann og setter ut fisk. I sommerhalvåret er det jaktmuligheter. Alle er enige om at det er mye myr og tungt å gå i Vikerfjell, men de går likevel.

Om vinteren er det 70 kilometer preparerte løyper. De er lette. Det er kommet en skiheis. Den er liten.

Strande mener turismen her oppe ble innle-

det med byggingen av kafeen i 1968. De første årene var bra.

– Den gangen var scooterkjørt løype bra nok. Men på 80-tallet dabbet det av. Det var ikke vilje til å bygge skitrekke og andre ting som folk begynte å etterspørre. Men nå er det fart igjen, ja.

Strande klyver opp i traktoren igjen.

– Vi har lite trafikk og mye uberørt natur. Du slipper å gå i kø her.

most@dn.no

Norges største golfanlegg – i hjertet av Bærum

ØNSKER DU Å LEIE SPILLERETT PÅ HAGA?

- 27 hulls mesterskapsbane og et moderne klubbhus.
- Komplette treningsanlegg med 9 hullsbane samt driving range med 80 utslagplasser.

KONTAKT: HAGA GOLFPARK AS, E-post: adm@hagagolf.no Tel: +47 67 15 62 00

ÅPNER 1. JULI

hagagolf.no

